

Ugeskrift for Norske Landmænd,

udgivet af J. Schröder.

No. 52.

Løverdagen den 24de December 1859.

3de Aarg.

Indhold.

Hjerkreet. — Et den Uddannelse, de fleste unge Landmænd saa, passende til, at de kunne indtage en Stilling som Gaardsbestyrere. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Hjerfreet.

(Fortsatelse fra No. 51.)

Opdrettet og Behandlingen.

Den første Regel, enhver Opdretter af Hush-dyr maa holde sig efterrettelig, er den, at Opdrettet maa rette sig efter de Fjordringer, Klimaet opstiller. Denne Naturlov har Engleanderne ikke forglemt, og blandt Andet efter den reguleret det Antal Høner, som det tillades en Hane at bedække. Under et tort og varmt Værligs pirrelige Indflydelse paa Rønsdriften kan een Hane gjerne bestjene 20 Høner, men under Englands taggede og fugtige Klima er Halvparten nok. For at erholde frisk og sterk Uffom lade Enkelte derfor kun 8 a 10 Høner i det høieste leve sammen med een Hane. De forudsatte Opdretttere af Kamphaner vare saa overbeviste om Rigtsigbeden af denne Regel til at bevare Racernes Renhed og Kraft, at de fun satte 3 Høner sammen med een Hane.

Det er vanskeligt at give almindelige Regler for Udvælg af Avlingshøns. Tages Hensyn til Farve og former, ere Reglerne forskellige efter Racen. Med Hensyn til Alveren antager man i Almindelighed i England, at Hanen ikke bør anvendes til Avl for 20 Maaneders gammel, og at den i det Hele ikke bør vere Avlsdyr i mere end 2 hoist 3 Aar. En gammel Hane bliver doven og hvad værre er jalour og stem, hvilket ikke giver lidet Vryderi, naar den settes sammen med andre Høns.

Kyllingerne er man paa Grund af det mindre gunstige Klima, meget omhyggelig med i den første Lid. Forst og fremst bor Hønen vere fuld og opmerksom, samt have vide Vinger, for tilstrekkelig at kunne beskytte dem mod Kulde og Vede. Hvordan man end ber sig ad om Vinteren, saa er det saa vanskeligt at bevare og optreffe vinterklekkede Kyllinger, at de fleste Forfattere fraraade Vinteropdret. En Time god varm Sol, sige de, gør Kyllingerne mere godt, end en Maaneds Ind-

halling i et varmt Nede. Honsegårdens Besig-ghed og Indretning er af megen Vigtighed, og et stort Antal har forsiktigt opførte Honsegårde, der kunde tjene som Monstre. De ere naturligvis mere eller mindre rigt udstyrede, efter Eterens Lejlighed, men alle have de samme Indretninger, nemlig ikke alene adskilte Rum mellem de forskellige Racer og Aldre, for at hindre de sterkere Dyr fra at tyrannisere de svagere, samt for at holde Racerne rene, men inden samme Race er Liggehønsene adskilte, for i No at kunne opdrette Ungerne. Varmegraden i Opdretsrummene er en Hovedsag. Rigmanden leder Nør, fuldt med varmt Vand, gennem Rummene om Vinteren. Andre bygge Rummene i Nerheden af Røjkenet eller i Nerheden af et Ildsted. Den største Renlighed tagttagges. Murene kalkes indvendig saa ofte det behoves. Gulvet renses hver Dag, holdes tort og bestros med et lag Sand. vinduerne aabnes naar det er smukt Vejr, for at indlade frisk Luft. Hyllepindene danne ligesom Trappetrin og ere stillede straat over hverandre i saa langt Millemrum, at de ovenfor sidende Dyr ikke kunne tiltrække med Gjodsel de nedenfor sidende. Nederne ere enten af Tre eller af uglasseret brent Ler, eller endelig af Kurverk og syldte med Ho eller Halm. Enkelte raade til at legge en Smule Treaske for Sundheds Skyld i Bunden af dem. Nederne gjores saa smaa, at 2 Høner ikke samtidig kunne suge dem, og de anbringes saa nær Gulvet, at de med Lethed funne rengjores og at Eggene ikke kunne sonderslaaes eller bederves om Hjerfreet skubber dem ud.

Bed Siden af Honsegården er der gjerne en Have, hvori Hjerfreet kan bevege sig og samtidigt pille Gres. Nogle indplantede Trer her og der beskytter imod Sommersolens brennende Hede. I et Hjorne eller endnu bedre under god Skygge stroes fin Sand eller Aske; forat Honene i Folge deres Instinkt kan bække der, hvorved de befri sig fra det Uto, som plager dem. Heller ikke forsommer man, naar Jordbunden ikke er saaledes beskaffen, at faste grov Sand ind til dem. Denne ede de for at lette Jordens Oplosning i Kraaen. Vigeledes Kridt og Kalk, hvoraf Eggeskallen dannes. Men fremfor Alt maa Hjerfreet ikke mangle rent Vand. Mange Sygdomme have alene sin Marsag i Mangl af Drifte eller i dets Urenlighed. De nyklekkede Kyllinger trenge ikke til Mad det første Døgn. Eggebloommen, som de har trukket til sig, førend de forlod Skallen, erne-

rer dem i 24 timer, men strax de ere tilkommne maa de have Vand paa et stadt Fad, for at ingen Ulykke skal indtrefte. Vandet maa ofte skiftes for Renligheds Skyld.

Til Slut ville vi med nogle faa Ord omtale nogle af de mest bekjendte Honsegaarde i England. Under Dronning Victorias og Prinds Alberts egen Lebelse anlagdes i 1843 en Hjerkrebygning ved Windsor, hvilken traadte isledetfor et lignende Etablissement af Georg den 3de i 1793. Den kongelige Honsegaard bestaar af 2 Fløle og en Mellembygning, hvorfra man belvemt kan tagtage det til Høire og Venstre indlogerede Hjerkre. Over Mellembygningen er et Durchus bekledt med Speilglas, hvori Duerne spejle sig med Velbehag idet de nebbes og pynte sig. Lord Penryhn i Cheshire har en Hjerkrebygning 60 Alen lang og omgivet af de nødvendige ydre Bekvemmeligheder. I denne store Bygning lever 600 Stykker Hjerkre af forskellige Slags, og uagtet dette store Antal hørster overalt den største Renlighed.

Hvad Foden angaaer paaskaa hyndige Føls, at man skal variere meget med den. Korn danner dens Hovedbestanddel; men da denne Fode er hidseende anvendes ved Sidben af Gres, Kaal, Turnips, Gulerodder og andre Rodfrugter. Dyriske Stoffe og iser Mark ansees for meget gode for Høns, og om Vinteren settes et helt Stykke Rød for dem, hvorfra de funne hafte efter Behag. Nu og da fastes Indvolde af Haar og andet Af-fald ind til dem.

En duelig Opdretter har givet følgende Regler for Godringen: Kl. 6 eller 7 om Morgenens slippes Hjerkreet ud af Honshuset. Kl. 9 gives Korn, en Haandfuld til 3 Høns. Kl. 3 om Efter-middagen fodres for anden og sidste Gang paa samme Maade, kun at en eller anden Sort Rodfrugt ogsaa gives. Mellem Godringerne eder Hjerkreet Gres efter Behag i Indgerdingen, eller hafte paa et Stykke tilfæstet Rød. Om Vinteren foroges Rantionerne af Korn lidt, og i Mangel af Gres gives en Del mere Rodfrugt.

Den forud befremte Behandlingsmaade kan sammenfattes i følgende 4 Punkter:

- 1) En varm, ren og tor Bolig.
- 2) Varieret Godring.
- 3) Fin og grov Sand, saamt Kridt eller Kalk til enhver Tid.
- 4) Rigeligt og rent Vand.

Der er Intet seregent at bemerke ved Hjerkrets Fejdning.

Hjerkrets Gilding var kjendt og anvendt i Oldtiden af Chineserne og er i lang Tid ogsaa blevet benyttet i Europa. I England gildes man paa den almindelige Maade, nemlig ved med Fingeren at udtagte Hjonsorganerne af Djurets Bug, men man anvender ogsaa en Opsindelse, der striver sig fra Amerika. Sidstnevnte Fremgangsmaade fordrer imidlertid flere fine Instrumenter samt saa megen Hærdighed for at lykkes, at det her vilde vere unnyttigt at beskrive den. For den almindelige Opdretter er den gamle Fremgangsmaade den sikreste. (Fortsættes.)

Er den Uddannelse, de fleste unge Landmænd faa, passende til, at de funne indtage en Stilling som Gaardsbestyrere.

En af Sjellands dygtigste Jordbrugere, Valentiner paa Giddestdal, giver i denne Artikel Vinck til Folk, som tenke paa at blive Landmænd, og som i den Hensigt, efter at have erhvervet sig almindelige Skolekundstaber, soge ud paa Landet for at lere Jordbrug. Men selv om den vordende Gaardsbruger i Forvejen har gjennemgaaet en Landbrugsskole, gelder Valentiners Vinck ogsaa ham. Derom har vist allerede mangen en Landbrugsskolelev faaet Anledning til at overbevise sig, naar han forgives har sagt Poster, som han dog troede sig voldsen til at overtage.

Vi se daglig i Aviserne Bekjendtgørelser om unge Landmænd, der, baade theoretisk og praktisk dannede, soge Ansættelse som Gaardsbestyrere, og naar man møder Andre paa fremmede Steder, saa er det første Spørgsmål: De skulde vel ikke vide en Gaardsbestyreroplads til min Son eller en anden Besleget? Og naar man spørger en Landmand: De skulde vel ikke kunne bruge et snildt ungts Menneske til Gaardsbestyrer? han er dannet, har været 2 til 3 Aar ved Vandvæsenet, hørt Forelesninger i et Aar eller mere, — saa faa' man bestandig et uudvigende Svar; den ene frygter, at den unge Mand er forvænt, den anden, at han gør for mange Fordringer, ikke forstår sig paa Arbejde, ikke er vant til at tage fat, ved hver Lejlighed vil forlade Huset, vil mangle Stadighed eller være for rolig, ikke kan staar op om Morgenens eller hundrede andre Indvendinger. Skjont nu mange af disse Indvendinger ere uden Grund og fremsættes uden Grund, vise de dog nojsom, at Mange have gjort ubehagelige Erfaringer med unge Landmænd, og at disse som oftest altfor let og i altfor kort Tid ville opnaa en Dannelsel og en Stilling, som udfører en længere og mere alvorlig og maaake mindre behagelig Forberedelse, end de fleste have forestillet sig. Det kunde derfor synes nyttigt, at gjøre de unge Mennesker og deres Baerger opmærksomme paa, hvad man forlanger og bør forlange af en virkelig Gaardsbestyrer, og paapege de Midler, hvorved de Egenskaber funne erhverves, som ere aldeles nødvendige i denne Stilling, for at hine med dyb Alvor og hele deres Kraft kunne stræbe efter at næa en Kundskab, som daglig bliver mere og mere nødvendig.

Bel have de næsforløbne Aar været meget heldige for Landmændene, men de unge vordende Landmænd maa ikke se Forholdene i det Næscessær, hvori deres ungdommelige Fantasi gjerne viser dem Littgene, men betænke, at de fleste Kapitaler ere indvundne ved den daglig stigende Pris af Ejendommene, at netop derved den kommende Slægts Stilling bliver saa meget mere vænkelig og at fun Nojsomhed, stor Dygtighed, mange

Kundskaber og et stort Talent til, at gjøre disse Kundskaber frugtbringende og praktiske anvendelige, vil være iftand til at hævde Landmanden i hans Stilling og gjøre det muligt for ham et alene at forrente den høje Kapital, som Ejendommen koste enten i Forpagtning eller Ejendom, men og legge Noget til Side til de gamle Dage eller Borgerenes Opdragelse.

Hvad er det da, man bor forlange af en Gaardsbestyrer?

1) At han er vant til selv at vægne om Morgenens saa tilstig, at han kan kalde paa Folkene, 2) at han kan anvisse Folkene, hvad de skulle bestille; altsaa rette dem, naar de seile og arbebe urigtig; altsaa kunne gjøre Arbejdet bedre end de, 3) at han har Landsnærerelse og et hurtigt Blåf, saa at han under alle Omstændigheder ved, hvad han vil bestille med dem, naar Betret eller andre Omstændigheder nede ham til at forandre sin Arbejdssplan; han maa altsaa have en Plan i Hovedet for heldige og uheldige Tider, og maa strax vide at hjælpe sig, naar Uheld indtræffer, og forebygge skadelige Folger,

4) at han besidder en stor Taalmodighed og usædvanlig Udholdenhed; han skal være den Første om Morgenens folge Arbejdet hele Dagen med Interesse, esterse Alt om Aftenen, lufte alle Dorer og vinduer, og saa først faar han Ro,

5) at han skal kunne holde Stegnstab over det, der er ham betroet af Penges, Varer og Arbejdskraft; han skal altsaa være paapasselig og noitagtig,

6) at han husser, at alle de Ting, Nedstabsvir og Forbindelser, som man behøver paa Landet, anstastes og ere tilstede i rette Tid, uden Sinfelse; ligleedes at han sørger for, at ethvert Redstab som er ubrugeligt eller bestadiget, ifstadsættes, og for at dette kan ske, sørge for, at enhver Ting har et bestemt Sted, hvor den kan findes,

7) at han er omgangsnelig og førelig, og dog sterk saavel imod Herrem som Arbejderne, og det er ofte en vanskelig Opgave.

Hvoruden endnu mange andre Egenkaber, saa som at tjende Husdyrene, behandle dem i Sygdom, undertiden og at se efter Meteriet m. m.

Nu spørger jeg, hvor mange af disse Egenkaber besidder de fleste unge Landmænd, og hvor mange af disse Fordringer kunne de fuldstigjøre? Bistof ikke faa og ufuldkomment. Den største Del skal erhverves paa Erfaringens stenede og haarde Wei, og sandelig ikke sovende kommer man til dem; lykkelig dertil den unge Mand, som istedelig er gaaet denne Erfaringens praktiske Wei, for end han betredrer Skuffelsens tornefulde Sti, som pludselig tilintetgjor hans rosenfarvede Forhaabninger og Dromme.

Hvor mangel unge Mennesker storme ikke ud paa Landet, naar de ere tjede af et alvorligt Arbeide i Skolen, eller et vedholdende Studium, og haabe med Retted og uden Anstrængelse at finde en behagelig Bestjæfligelse, megen Foruselse og stort Udbytte.

De venti at finde en godmodig Eter eller Forpagter, som strax overlaaer Alt til deres overlegne aandelige Dannelses;

og Underlyne, der staar saa langt under dem, at

de med Glæde lyde deres Blaf, og naturligvis uden videre Forberedelse styrer man Alt med Retted i nogle Timer, Resten af Tiden er disponibel til Rive og Jagtture og andre Forbindelser. Men denne Scæbekoble springer snart, og Drommen, der bliver til Virkelighed, antager en anden Skifte. Saalenge Fader betaler godt, finder mangen Mand sig i mange Ubehageligheder, lader det unge Menneste lobe og Folkene ere meget hostlige imod Faders Son; men safnart den unge Mand skal staar paa sine egne Ben, søger en Ansættelse og Virksomhed, saa vil han finde, at Alt antager et andet Udseende. Efteren bliver en vranten gammel Mand, som forlanger Paapasselighed, Arbeide og Stadighed; de Underlyne ville et lystre, naar de se, at den unge Gaardsbestyrer ingen Indsigt har; enten lader de være at arbeide forsvarligt, fordi de mene, det bemærkes ei, eller de ere opsetlige, naar den unge Mand bliver urimelig; den megen disponible Tid forvandler sig i et ensformigt Ophold i Marken, i Laden, i Skoven, og alt dette bliver kedsmæltigt for ham.

Hvad kan da den unge Mand gjøre, for ei at stuffes saa sterk, og for at blive en byggt Landmand, der kan styre baade Mennesker og Dyr? Han skal komme ud paa Landet med et kraftigt, sundt Legeme, et rent, usordervært Sind og en kraftig Willie, der ei stremmes tilbage for Anstrengelser og Arbeide; han skal da anvende sine første Aar med at udføre ethvert Arbeide, som hans legemlige Tillstand tillader ham; ved Vane og vedholdende Øvelse vil han kunne overvinde enhver Vanstigelighed, og hvad der i Forstningen forekom ham umuligt, vil inden fort Tid være ham let, og jo mere aandelig Dannelsen han besidder isforveten, desto nemmere vil det falde ham at gjøre sig Arbejdet lettere og indse, hvorfor man gjor det En og undlader det Andet. Det er ikke nok med at plosie et Par Dage imellemstunder, som man hører saa ofte; men ethvert Arbeide, der forefalder, maa udfores; og saa ofte, at det er smukt og gaar med Retted; til Exempel vil jeg anfore Groftearbeide til Drainingen, Hostarbeide, Saaning; hvorledes vil det ellers gaa ham, naar han skal agere Gaardsbestyrer og faar en ung Knob for sig, som ingen Ting forstaar og som naturligvis udfører Arbejdet slet; det er da ikke nok, at han siger: "Du gjor Arbejdet slet," men han skal kunne vise ham, hvor det Slette bestaar, og hvorledes det udføres bedre og lettere. Ethvert Instrument maa noie estersees og behandles, ethvert Nedstab undersøges; Heste maa strigles og passes, ligleedes Kjor, Svin og Faar, helst i en nogenlunde lang Tid.

Noget, som de farreste faa et Begreb om, er Meterivesenet, og dog er det noget af det Besænligste; er det muligt for det unge Menneske, og det er det for de fleste, maa han ofte se sig om i Meteriet og i Samtale med Meierissen og Opsynsmanden se at lære den store Kunst at lave fint Smor og gode Øste; det er en Vidensstab, som han ikke kan lære af nogen Bog, men den vil senere komme ham tilgode! Overhovedet kan et ungts Menneske ikke nojsom bruge sine Øyne, legge

Mærke til enhver Ubetydelighed, og saa bestandig erkendige sig om, hvorfor? og hvorledes? han frygte ei for at tale med den Udannede som med den Dannede, der vil altid kunne drages nogen Nutte deraf, og ytres der noget Urigtigt, saa maa hans gode Sands sage ham det, eller en næste Samtale berigtige det.

Han tilbyde sig helst selv til et Arbeide og begynde helst af sig selv, det vil altid optages godt; det er meget trættende for en ældre Mand at sige bestandig: „gør nu det, og nu det, og nu bliv ved;“ det unge Menneske, der holder sig tilbage fra Arbeidet eller bestandig vrider sig i det, har man gjerne et Horn i Siden paa, og lader ham undgåelse deraf ved en given Lejlighed, og saa kan det nok være, at han imellem faar et ubehagligt Arbeide, som han kunde undgaa, eller savner en Velville, som han ellers kunde gjøre Regning paa; et villigt Menneske derimod lerer meget mere, bliver brugt overalt, man viser ham ved enhver Lejlighed tilrette og forklarer ham Tingene.

Hvorledes mene mine unge Venner det vilde se ud endnu med vores Meieriumtægter, eller med vores Jorders Mergling eller Udgavning og mange andre Indretninger, der ere de første Velingelser for en højere Kultur, dersom ikke for 30 til 40 Aar siden en Del dygtige Mænd varne komme herover fra Holsten og Mecklenburg og havde praktisk lært Andre, hvad der den Gang var ubekjendt her; og mene de, at disse kunne have lært Andre Noget, dersom de ikke selv indtil Detallen havde været bekjendt med Alt, hvad der udfordres til disse Arbeiders Udførelse. Hvad vilde vel de unge Mennesker kunne udrette, dersom de vilde udvandre til mindre kultiverede Lande med en raa og uvidende Befolkning, dersom ikke ethvert Haandgreb er dem bekjendt. Man maa have været Vidne til de Banskeligheder og Motssommeligheder, hvormed de Mænd have at hjæmpe, der fra først af indførte Mergling, Gjerding, belordnede Meierier, for at vurdere den praktiske Dygtighed rigtig; nu er alt dette lettere for den unge Mand, der haves Ledetræade for Alt, der findes Efterretninger om ethvert Foretagende, ethvert Arbeide, enhver Indretning; det kan Enhver læse, og det er kun Anvendelsen der skal læres; det er derfor saa meget mere urigtigt og usorsvarligt, naar unge Mennesker ikke benytte den Lejlighed, der nu saa meget lettere bydes dem.

Dernæst vil ethvert forstandigt ung Menneske hver Dag fore en Dagbog, indeholdende det Mærkelige af Dagens Begivenheder, ei alene Arbeidet, men Udbyttet, Veiret, Temperaturen; han maa bestandig sørge Andre om Aftenen, hvor til Arbeiderne og Øyrene ere anvendte, for at faa en rigtig Oversigt over Summen af Arbeidet og den Kraft, der maa anvendes, for at udrette noget Bestemt; disse Bemærkninger ville siden læses med Interesse og give Beroligelse under uheldige Arbeidsforhold; det er disse Optegnelser, der, forte med Notatighed, give Videnskabsmanden den Oplysning, som han forgjæves søger i sin Studiestue. Ærøst mytigt vil det være, at udarbeide Arbeidsplaner for de følgende Dage, saavel for

godt som for ondt Vejr, for ikke at staa raadvild, naar den Tid kommer, at Kundskaben skal bruges; og saa forlange det unge Menneske ikke, at Husbonden eller en Anden skal sage: skriv nu dette eller hint, eller at han bestandig skal spørge efter, om det engang Opgivne er udfort eller fulgt.

Denne Arbeidsplan er siden noget af det Vigtigste for ham; af den rigtige Benyttelse af Arbejdskraften afhænger som oftest det heldige Resultat af Høsten, men dens Anvendelse er ofte en meget vanfælig Opgave; jeg hænder meget dygtige Landmænd, som have sovnlese Nætter for at finde den bedste Maade at anvende Arbejdskraften, og som i Høsten eller anden Tid, hvor usædvanligt meget skal udtrettes under uheldige Forhold, gaa i en feberagtig Tilstand, men naar saa Alt er vel overvejet og Bestemmelse taget, saa se de rolig Udførelsen imode og frygte ei, hvad der kan komme.

Naar det unge Menneske i nogle Aar saaledes har søgt at danne sig, saa vil enhver dygtig Landmand ogsaa have givet ham Lejlighed til at faa den for ham nødvendige Øvelse i Atvællering og Maaling, naar Lysten er der. Og naar han saaledes forberedt melder sig og kan give Garanti for, at han kan og vil gjøre sig nyttig med Iver og Alvor, saa kan og vil han finde en Ansættelse; men desværre er den ældre Landmand bleven noget vantro og vil vide noget Mere end tomme Ord.

Jeg har hædtil for det Meste talt om den praktiske Dannelse; deraf vil dog Ingen kunne drage den Slutning, at jeg vilde faste Brug paa theoretiske Kundskaber; tvertimod, den virkelig dannede og kundskabsrige Mand vil under alle Forhold have en stor Øvervægt over den Udannede. Nei! den forsøgte Kundskab skal og vil hos det dygtige unge Menneske fremkalde forøget Lust og Kraft til Arbeide, saa at han med Interesse og uden Skejdomhed folger selv de trivieleste Arbeider; den vil bevare ham for Ensfærdighed og lære ham at bruge sine Øyne og tanke ved ethvert Arbeide; den skal lære ham, ei at over- eller undervurdere sin Omgivelse og sin Stilling; den skal gjøre ham ydmig og besteden, fordi den larer ham at inde, hvor lidt han ved endnu; saalænge han har store tanker om sig selv og sin Videns, kan han trostigen slutte, at han endnu er meget gron og hans Indsigts ringe.

Hvad skalde der ogsaa være til Hinder for, at erhverve Kundskaber, fordi man arbeider med Hænderne? Saa afmattet bliver et kraftigt Menneske ikke, at Lysten eller Kraften til aandelig Anstrengelse skalde forsvinde, og der vil altid findes Øiebliske og Timer, hvor han kan søge Belærelse i Lesningen af en Bog eller i Samtale med Dannede og Udannede; og jo længere han arbeider, desto mere ville hans legemlige Kræfter udvikles, og jo mere hans Legeme styrkes, desto mere vil hans Tænkraft tiltage og hans Skarpsindighed skærpes, forudsat han arbeider med Forstand. — Vi have da, Gud se Lov, ogsaa Eksempler paa unge Mænd, som paa Højskoler, ved Universitetet eller andre Steeder have erhvervet sig gode Kundskaber og flere end de nødvendigen be-

hove til at dyrke Jorden, og som dog dersør ei have tabt Interessen for det praktiske Agerbrug, men have lært at udføre ethvert Arbeide, og saa have de den store Nydelse, aldrig at være forlegen med deres Tid, aldrig at hæde sig, fordi der altid er Noget, der interesserer dem; der er altid Noget at efterse, Noget at bemærke, Noget at læse og Noget at skrive, og dersør afholdes de fra mangen en Daarskab, som den mindre eller halv Danmarks saa let falder til.

Skulde den unge Landmand, som læser disse Linjer, synes, at jeg fremstiller Landlivet som noget Værdefuld og Besværligt, og gjør Forbringer, der ere unsvendige, saa maa jeg svare ham, at vi Landmænd, isfald vi ville bringe det til Noget, ere meget afhængige af vores Forretninger, og jeg skulde tage meget Tid, om ikke den nu sig dannende Stægt af Landmænd vil blive saaledes stillet, at den maa anspænde enhver Nerve, bruge enhver Tankeevne og leve yderst noisomt, for at kunne opdrage den efterfølgende Stægt saaledes som den nuværende, og tilfredsstille saa mange Nydelses, som man nu bliver vant til. Dog har Landlivet, til Trods for sine Besværligheder, store Glæder, og den Stilling, som vi egentlig tale om som Gaardsbestyrer, er for den dygtige Mand ikke haablos; en virkelig dygtig Gaardsbestyrer er en meget agtværdig og agtet Mand, som vi se det daglig, ogsaa kan komme i en god Stilling, især i Forpagterstanden, ved de Mænds Hjælp, hvis Agtelse han har erhvervet sig ved udvist Dygtighed i sin Stilling; men jeg skulde tyvle meget om, at den formuende Mand, som styrber sin Stilling sin egen Hjælp, vil faa synderlig tillovers for den forkælede, uduelige og indbildste Ungdom.

In d L a n d e t.

Christiania. Hs. Majestæt Kongen har aften lagt sin Interesse for Landbrugets Øpfomst for Dagen ved at lade Aftryk af Tegningerne til de forbedrede Landhusholdningsredskaber, som benyttes ved Ladegaardssens Hovedgaard, omdele blandt samtlige Almueskolelærere paa Landet. Tidligere har Hs. Maj. som bekjendt ladet fordele blandt Almueskolelærere endel Exemplarer af Schubelers Havebog.

— Man antager, at Hs. Maj. Kongen vil holde næst Statsraad i Stockholm Nytaarsbæsten. Formodentlig kommer da Spørgsmaalet om Sanktion paa Storthingssbeslutningen om Statsholderpostens Øphævelse under Afgjørelse. Denne Beslutning skal efter Forlydende enstemmig blive indstillet til Sanktion af den herpårørende Regeringssafdeling.

— Ettrax efter Tilbagekomsten til Slottet i Stockholm, hvilket, som allerede meddelt, skede Tirsdag Aften Kl. 5½, oploste Hs. Maj. den tilforordnede Regering.

— I Storthingets Mode den 16de ds. behandles Kirlecommittens Indstilling angaaende nogle Poster vedkommende Øplysningsvæsenets Fond med saadan Udsalg: 1) bevilgedes til Udgivelsen af et nyt Magasin for Naturvidenslæberne samt Univer-

sitet og Skoleannaler respektive 180 og 50 Spd.; 2) til det praktiske-theologiske Seminarium 1758 Spd. aarlig; 3) til Foranstaltninger, nærmest iflgende: til at bibringe Læpperne Kyndighed i det norske Sprog, 1000 Spd. aarlig; 4) til Udarbejdelse af en en ny Bibeloversættelse, der skal besørges af det norske Bibelselskab, 1150 Spd. aarlig; 5) til Dvar Asen 400 Spd. til Fortsættelse af hans Forskninger angaaende det norske Folkesprog; 6) til Understøttelse og Oprettelse af Almuebiblioteker bevilges, foruden det Belob, som haves i Behold fra indevarrende Budgettermin, endvidere 400 Spd. aarlig. De Betingelser, hvorunder Kommuner eller mindre Foreninger kunne erholde Bidrag, bestemmes af Kirkedepartementet; 7) a. til Udgivelse af en væsobog for Almueskolen paa mindst 70 Ark. udarbeidet i det næstnæste efter den i Kommitteens Indstilling antydede Plan, og som selges til en Pris, der ikke maa overstige 36 Kr for Exemplaret, indtil 4000 Spd.; b) til Udgivelse af Vægkarter over Skandinavien, Europa, Palæstina og et Verdenskart, bevilges 200 Spd.; 8) Storthinget samtykker i, at der i næste Budgettermin anvendes 600 Spd. af Øplysningsvæsenets Rentefond til Optagelse af geometrisk = økonomiske Karter over Prestegaarde, der ere udlagte af beneficieret Gods, fornemmelig de, som ere af den Storrelse og Bevæftning, at der kan være Spørgsmaal om Deling deraf. Derefter foretages Beikommittens Indstilling angaaende de Poster paa Udgiftsbudgettet, som vedkommne Kanal- og Elvedragsvæsenet. Beslutning fattedes angaaende de 2 første Poster. 1ste Post: „Som Forlud til Fuldførelsen af Indsøen Dierens Regulering bevilges 8000 Spd. eller i Budgettermen fra 1ste Juli 1860 til 1ste April 1863 aarlig 2409 Spd. 11 h. 2den Post: „1) Ell Kanalanlægget mellem Bræggelandet ved Sælen og Nordø bevilges 23,632 Spd. 46 h, hvorfantages ved 3 Terminer af de af Kommuner og Private vedtagne Bidrag at blive dækket, 11,464 Spd. 93 h. Resten, 12,167 Spd. 73 h, opføres i Budgettet fra 1ste Juli 1860 til 1ste April 1863 aarlig med 4,424 Spd. 70 h. 2) Storthinget samtykker i, at de øvrige til Kanalanlæggets Fuldførelse fornødne Summer under Garanti af nogen i Sagen interesserede Kommune mod 5 pCt. Rente erholdes laante af Kongssbergs Sølyverks Driftsfond, forsaa vidt Fondet har de dertil disponible Midler, i hvilken Henseende Bestemmelser afgives af Kongen.“ Ligleedes anordnes det af Kongen, i hvilke Terminer den saaledes laante Sum med Renter skal betales af Kanalafgiften, eller i Mangel heraf, af den Kommune, som har garanteret. 3) Det af forrige Storthing tagne Forbehold af Det for Statsklassen til gennem Kanalafgiften af erholtede Refusion for det af nævnte Storthing udensfor det oprindelige Overslag til Antallet bevilgede Tilstud frasaldes, dog under Bedingelse af, at Kanalen ikke belastes med nogen anden Udgift, end hvad der er en Følge af anden Post, samt hvad der udfordres til Kanalens Vedligeholdelse og Drift.“

Mæste Dag behandledes 3de, 4de og 5de Post af Beikommittens Indstilling. 3de Post, der gik ud paa en Bevilgning af alt for Budgettermen 4883 Spd. til Øprensning af Holands Elv m. B. samt til Kanalisation af det Frederikshaldske Bas-

drag nedenfor Bergsø Bro, bifaldtes mod 29 St. 4de Post, der gik ud paa en Bevilling af 10,000 Spd. aarlig til Oprænsning af Elvedrag, Regulering af mindre Søer v. s. v., og at et om Bidrag til Oprænsning af Vægstrommen af Skjerkholst m. fl. indkommet Andragende skulde oversendes Regjeringen, bifaldtes enstemmig. 5te Post, om Beviling af i alt 15,800 Spd. som Raan af Kongebergs Solvverks Driftsfond til Arbeider i det aren-dafte Vanddrag, forat lette Tømmerdriften, samt i Vanddraget ovenfor Silhordsvandet, bifaldtes mod 18 St., efterat Kildal og Sagfører Sverdrup havde indtalt sig imod og Schwieggaard og Wall for denne Anvendelse af Driftsfonden.

— Ørde sthinget behandlede den 19de ds. Bagthiengs Anmærkninger til Skydsloven, med det Udfald, at nogle af disse, der var mindre væsentlige, bifaldtes. Det nye Forholdsstat for Udgiftsfordelingen blev forlagt, hvori mod man optog 12 h. istedet for 18 h.

— Efter et længere hemmeligt Mode behandledes i Storthinget den 20de en Indstilling fra Gage- og Pensionskommitteen angaende Høiestrebedøssor Mossfeldts Forslag om Gage, til en Statsminister. Konklusionen er saalydender: „1. Under Forudsætning af, at den af Storthinget den 9de ds. besluttede Forandrings i Grundlovens § 12 m. fl. antages af Kongen, bliver for det nye Statsministerembede paa Gagelisten, at opføre 5000 Spd. Taffelpenge, der bortfalde, naar en Bieckonge er i Spidsen for den indiske Regjering, og i tilfælde af Bækfance i Embedeteller Statsministerens Travarelse, tilfælde den Statsraad, som da har Forsødet i Ne-gjeringen, 5000 Spd. 2. Den fældede Bestyrning bliver at kommunicere den kongelige norske Regjering, Statsrevisionen og Budgetkommitteen.“ Ved alternativ Votering mellem Mossfeldts Forslag om 4000 Spd. til Gager og 4000 Spd. til Taffelpenge, og Kommitteens Indstilling, bifaldtes denne med Hensyn til Gagen mod 11 St. og med Hensyn til Taffelpengene mod 14 St.

— Storthinget tog i Tirsdags Tidspunkt til den 7de Januar Postforholdene mellem Norge og Sverige ved Fgl. Resol. af 15de November forandrede derhen, at Portotvænge bliver indbyrdes hævet. Portoen er ensformig bestemt til 8 hpr.enkelt. Brev under Hensyn til Afstanden.

— Tirsdag Aften omkring Kl. 11 udbrød der Flid i det Groserer Knud Graah tilhørende, og ved Sa-gene beliggende Bonnulds Spinderi, der i Mattens Kob fuldstændig nedbrændte. Spindriet var taxeret for 83,820 Spd. og assureret i den almindelige Forsikringsindretning for 55,880 Spd. Barebeholdning var assureret i Selskabet „Norge“ for 8000 Spd. Fliden, der vedvarede næsten hele Matten, holdt sig i Forsnningen i det Indre af Bygningen, og derved havde man vanskelig for at komme med Slukningsapparaterne, paa Grund af den Masse Stog, som steg ud deraf. Ved et senere optaget Brandforhor er der blevet oplyst, at en i anden Etage staaende Rensemaskine under Fabrikens Drift om Estermid-dagen to Gange var gaaet varm og havde givet Gnister fra sig, og at Bonnulden, som fra denne

kastedes ned i Kasser, der befandt sig i nederst Etage, siglede var blevet varm og havde taget Flid i Kas-sen. Mattevagten var bekendt hermed og undersøgte, da den unerkede Lægt af Brandt, Kassen, men fandt ikke nogen mistænkelig Varmes. Kort efter udbrød der imidlertid Flid i samme Kasse. Paa Fabrikens Loft var der anbragt en Vandbeholder, hvori omtrent 120 liter Vand; men der blev af Vagtmænden gjort forsøves forsøg paa at aabne Kranen i denne og lede Vand ned.

— Tirsdag Estermiddag udbrød Flid i et Træskur i Baggaarden til Apotheker Thaulows Gaard i Strosgaden, Fliden, om hvis Diplomst Intet vides, blev dog strax opdaget og dæmpet.

— For den Nat til Fredag tilsynsladende forsøgt Brandstiftelse i sin egen Gaard, i Telthusgaden, er Snedker Monsen belagt med Arrest, hvilken han ikke kan få løftet ind i det Vand, man ønsker at besette med Fisk. Paa Foranledning heraf er der ligedeles udstroet omtrent 50,000 Egeselsdrogn i Folssjøen i Grandsherred. Med udvirkning af Ørrehogn tegner det til at gaa godt, da Antallet af den befrugtede Rogn er i procentvis større end noget foregaaende Åar.

— I Bergen skulle Falsterne ifølge Trondhjems-posten af 11te ds. fremdeles vedvare. De sidste Dage, heder det, have Joakin Meyer & Sonner, Dager Frich og Nebslager Jordan standset. Som et Bavis paa den store Blaahed, der for Nørre-vende hersker i Bergen, anføres, at det mekaniske Verksted i Solemsbøten med deis uørlike Tordok er solgt for 40,000 Spd., medens Verket oprindelig skal have kostet 200,000 Spd.

— Fra Trondhjem meldes, at Arbeidet paa Sto-renbanen nu næster Bestyrelsens Ordre, og begyndt at drives i en større Udvirkning, end forinden sat, der er længere en nogen Tanken om at opgive dette. Fernbaneanlæg.

— Et par dage siden er det vedtaget, at den 1. Januar omkring Kl. 11 udbrød der Flid i det Groserer Knud Graah tilhørende, og ved Sa-gene beliggende Bonnulds Spinderi, der i Mattens Kob fuldstændig nedbrændte. Spindriet var taxeret for 83,820 Spd. og assureret i den almindelige Forsikringsindretning for 55,880 Spd. Barebeholdning var assureret i Selskabet „Norge“ for 8000 Spd. Fliden, der vedvarede næsten hele Matten, holdt sig i Forsnningen i det Indre af Bygningen, og derved havde man vanskelig for at komme med Slukningsapparaterne, paa Grund af den Masse Stog, som steg ud deraf. Ved et senere optaget Brandforhor er der blevet oplyst, at en i anden Etage staaende Rensemaskine under Fabrikens Drift om Estermid-dagen to Gange var gaaet varm og havde givet Gnister fra sig, og at Bonnulden, som fra denne

England at erkære, at de kun ville indtræde i Kongressen under udtrykkeligt Forbehold af Ikke-Interventionsprincippet; men at de nordlige Stormagter skulle have afslaaet dette, fordi de ønskede at forblive frie for enhver Forpligtelse, selv den, ikke at intervere.

De franske Korrespondenter forsikre, at Paven har udstrakt sine Forderinger saavidt, at han endog har begjært Horsædet paa Kongressen, for Kardinal Antonelli.

Sverige. Folgende siden forrige Rigsdag hvilende Grundlovsforslag behandles af samtlige Stænder den 10de dø.: 1) Om Statsraadets Sammenstning og ny Dep., at det skal bestaa af 12 istedetfor 10 Medlemmer, og at den ene nye Statsraad skal være Chef for de offentlige Arbeider, den anden uden Depart. Det bifaldtes af Ridderstab og Præstestand, affloges af Borgerstanden og Bondestanden. 2) Spørsgaalaet om Statsraadet blot skal forøges med den nye Chef for offentlige Arbeider, bifaldtes af Ridderstabet og Adelen, lodes aabent af Præstestanden, bifaldtes af Borgerstanden, affloges af Bondestanden. 3) Forslag om Statsraadets Betenkning over Forhandlinger og forbund med fremmede Magter antoges af Ridderstab og Præstestand, men affloges af de andre Stænder. 4) At Kongen ikke uden Stændernes Samtykke kan blive regjerende Fyrste af udenlandsk Stat bifaldtes af Ridderstabet og Adelen og Borger- og Bondestanden, men affloges af Præstestanden. 5) At Høiestretet skal bestaa af mindst 12, høist 18 Medlemmer, dog saa at Antallet ei forsøges over 12 uden Kongens og Stændernes Beslutning om at Høiestretet skal arbeide i Afdelinger, bifaldtes af Præstestanden og Bondestanden og Borgerstanden, af Ridderstabet og Adelen bifaldtes det den 10de. Af de hidtil afgjorte 8 Grundlovsforslag er nu kun det øjn. Høiestret bifaldt af alle Stænder.

Danmark. Den 17de d. M. opbrændte det af Kongen beboede Frederiksborg Slot i Sjælland. Sliden begyndte i Gulvet mellem 3de og 4de Etage i Slottets midterste Fløj, omtrent ligeover Kongens Sovelammer, der befandt sig i 2den Etage. Ved Slukningen kommanderede Hs. Maj. Kongen personlig med storste Ro og Fatning og forlod først Hovedbygningen efter de mest indstandige, ofte gjenantagne Anmodninger og efter at have reddet endel Gjenstande af historisk Interesse. Kort efter styrtede det første Spir. Høje Hovedbygningen brændte og den store, herlige Ridderhal styrtede sammen. Man havde at redde Kirken; men en af dens Hvelvinger var allerede nedstyrtet, hvorpå enkelte Mennesker kvæstedes. Den største Del af den kostbare, historisk interessante Malerisamling skal være reddet.

I Island vedvare Agitationerne til Gunst for Paven. På et Meeting (Mode) i Killarney, der skal være det største, som endnu har fundet Sted, fremhævede den irske Bisshop Moriarty, at Paven ikke havde 3 Milloner, men 150 Millioner Undersætter, der vilde gjøre fælles Sag med ham, og opfordrede de tilstedeværende Belgere til gennem deres Deputerede at udvirke, at den engelske Befuldmcægtigede paa Kongressen tog sig af Paven.

Osterrig. Ifølge Pr. Zeit agter den øster-

rigske Regjering at tage kraftige Forholdsregler for at undstrykke Oprøret i Ungarn. Det øste Armekorps skal nemlig have facet Befaling til at afmarchere til Ungarn og stille sig til Erkehertug Albrechts Disposition.

Italien. Garibaldi skal have giftet sig med en ung og smuk Dame, en Datter af en italiensk Fædrelandsbøn, der bebor et Landsted ved Comosøen.

Spanien. Den spanske Regjering har besluttet sig til strax at udskrive 50,000 Mand, hvilket visner om, at Sagerne juist ikke gaa saa glædeligt i Marokko. O'Donnell klager i sine Depescher bitterlig over det slette Veirigt; men ikke destomindre skulle Operationerne nu begynde for Alvor, siden det 3de Armekorps er indtruffet. Det første Angreb gjelder Tetuan, som dækkes af 20,000 Marokkanere under Befaling af Keiserens Broder Mulay Abbas.

Koleraen skal rase voldsomt blandt det spanske Expeditionskorps.

Fra Alexandria skrives, at Næckungen staar i Begreb med at foretage en stor Reise til Øvre Egypten, og at hans Minstre allerede have modtaget de fornødne Instructioner angaaende Besorgelsen af Statsanliggenderne under hans Træfar. En talrig Stab og 2000 Soldater skulle ledsage ham paa Reisen. — I Alexandria og Suez skal der udfores storartede Aalsøg til Marinien.

Faste Ejendomme.

Sagfører Hansen i Drobak har i Kommission underhaanden at afhændede af døde Konsul Henry Parrs Bo tilhørende Ejendomme i Drobak, hvortiblandt:

- Gaarden No. 91 med Ejendomstomt, Have, Løkke og Udhuse, hvorpaa hester fast Laan 1200 Spd.;
- Kirkeløffen, indeholdende omtrent 15 Maal fortrinlig Jord, godt beliggende midt i Byen, serdesles tilføjet for en Gardner. Fast Laan 650 Spd.;
- en Fastetomt af stor Udstrekning og udmærket Beliggenghed med passende Brygge, Pakhus m. v.;
- en stor uindredet Baaningsbygning;
- Rækkeløffen af ikke ubetydelig Udstrekning, og hvortil hører aarlig Indtægt omtrent 35 Spd. af bortsættede Tomter;
- Gaarden No. 12 med tilliggende Fastetomt, forenet med 2de tilstødende Løkker;
- Toldbodbryggen med tilliggende Tom og paa staende Pakhus, i Forening med den i nærheden bag Gaarden No. 9 beliggende Løkke, samt flere mindre Ejendomme. Liebhavere opfordres til at tage Gjenstandene i Diesyn og gjøre Anbud.

Evede mindre Landejendomme paa Lorenssøen og i vestre Toten.

Evede gode Skov ejendomme i Stange og i

Vitten samt flere Gaarde her i Byen, i Dronningensgade, Skippergaden, Storgaden og Grubbe- & Møllergaden, sælges paa billige Konditioner ved Christianta den 2den December 1859.

G. Bachfe,

Skippergaden No. 7.

Norff Fiske-Guano.

Et større Parti af norsk Fiske-Guano, der er
hidskommen fra Lofoten, haves til Udsalg. Prisen
er 2½ Spd. pr. Centner i Sække paa 2½ Cen-
tner, Emballagerne 20 kr. extra. Man henvende
sig til F. H. Frölichs Kontor, Kongens Gade No. 14.

Christiania Kornpriser.

Svede, 3%, à 5 Esp. Intet solgt.

Meteorologiske Jagttagesser paa Christiania Observatorium.

1859. Oktober.	Barometterstand i franske lin. ved 0°.			Temperatur i Skyggen. R.			Vetebemerkning.
	Kl. 7 F.	Kl. 2 G.	Kl. 10 G.	Kl. 7 F.	Kl. 2 G.	Kl. 10 G.	
1	325 "	8	326 "	9	324 "	5	Blandet. Sve om Est. NO.
2	25	7	28	2	30	7	do. Sne Form. NW.
3	31	9	32	2	31	9	do. NNW-SSO.
4	31	9	32	3	32	0	Tyft. Likt Regn. N-SSW.
5	27	9	25	5	25	5	Regn. NNO.
6	23	2	25	9	26	8	Blandet. Likt Regn. NO-W-SSW.
7	28	0	27	1	26	5	Skyet. do. SSO.
8	27	6	28	8	30	8	Blandet. SW-N.
9	33	6	35	8	38	9	Lemm. Klart. NNW.
10	41	5	43	0	44	1	do. do. NO-NW.
11	43	6	43	1	42	2	do. do. NNO.
12	42	9	42	9	42	4	Blandet. NNO.
13	41	2	40	5	39	1	Tyft. N.
14	37	7	37	3	38	8	Blandet. Likt Regn. ONO.
15	41	9	43	6	44	8	Blandet. N-NNO.
16	45	3	44	8	44	3	Lemm. Skyet. NNW.
17	43	4	42	7	42	0	Tyft. Likt Sve. NO.
18	41	1	40	9	39	9	Tyft. SO.
19	38	6	38	1	37	9	do. Likt Regn. SSO.
20	38	5	38	7	38	9	Blandet. S.
21	38	8	38	2	37	1	Tyft. SSO.
22	35	3	35	1	35	5	Blandet. SSO.
23	36	0	37	3	39	3	Taaget, siben Klart. N.
24	40	6	41	3	42	0	Klart. NNO.
25	42	6	42	8	42	7	Blandet. NO.
26	42	3	41	1	39	0	Tyft. NO.
27	36	8	35	6	34	1	Tyft. Likt Regn. NO-SO.
28	32	4	32	2	32	3	Tyft. W-NO.
29	31	8	31	3	30	9	Blandet. NNO.
30	30	4	31	2	33	2	Lemm. Klart. N.

Regnholzten = 8,32 Unter

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.